

Duiken voor een schone toekomst

Een duiker van het project Duik De Noordzee Schoon ontdoet een wrak van een visnet.

In de rubriek Spraakwater duiken we deze maand onder water. En wel met Ben Stiefelhagen van duikschool Get Wet Maritiem. Hij is gespecialiseerd in wrakduiken en de man achter het project 'Duik de Noordzee schoon' waarbij hij samen met collega-duikers wrakken van achtergebleven vistuig ontdoet.

Op de wrakken in de Noordzee verliezen beroeps- en sportvissers jaarlijks talloze vistuigen. Deze materialen – netten, lijnen, lood en haken – blijven op het wrak achter en 'vissen' nog jarenlang door. Dit zogenaamde ghost fishing vormt een probleem voor het onderwatermilieu, duikers en indirect ook voor sportvissers. Ben Stiefelhagen van Get Wet Maritiem is daarom het project 'Duik de Noordzee schoon' gestart. Sportvisserij Nederland is in ieder geval enthousiast.

TEKST JORAN BAL FOTOGRAFIE COR KUYVENHOVEN

De 25 jaar dat hij in de Noordzee duikt, heeft hij de vervuiling onder water zien toenemen. "Waar je vroeger soms eens een afgebroken boomkor met een pluk net op een wrak zag liggen, hangen tegenwoordig hele wrakken vol met verloren vistuig", schetst

Stiefelhagen de ontwikkeling van het *ghost fishing* oftewel spookvissen. De oorzaak is dat er in de loop der jaren steeds meer vissers op de Noordzee actief zijn, zowel beroeps- als sportvissers. "Van sleepnetten en staand want dat over wrakken heen is gezet blijven hele stukken achter onder

water en ook sportvissers raken veel materiaal kwijt op het wrak. Daar is het vaak een enorme chaos van netten, lijnen, lood en haken."

VRIJWILLIGERSWERK

Het probleem werd dermate groot dat Stiefelhagen tien jaar geleden begon met het schoonmaken van wrakken. "Dan had ik een boot vol duikers bij elkaar gezocht en gingen we met zijn allen vissen, krabben en kreeften los snijden uit de op een wrak achtergebleven netten. Sommige van die krabben zaten al zolang vast dat er inmiddels anemonen op hun rugschild groeiden. Alle rotzooi die van het wrak kwam, namen we vervolgens mee naar boven." De duikers betaalden wel gewoon voor de trip en Stiefelhagen beseft dat hij niet van hen kon verlangen dat zij al hun tijd onder water aan opruimwerkzaamheden besteedden. Daarbij ging er zoveel tijd en eigen middelen in zitten, dat het ten koste dreigde te gaan van zijn eigen bedrijf.

PROJECTVORM

Om toch door te kunnen gaan met zijn missie, zette Stiefelhagen met partners van zijn organisatie het project 'Duik de Noordzee schoon' op. Vooralsnog met kleinschalige sponsoring, een charterboot die tegen kostprijs uitvaart en zo'n vijftig enthousiaste en ervaren duikers uit het netwerk van Stiefelhagen die als vrijwilliger meehelpten. "In de zomer van 2009 hebben we naar schatting 500 kg vistuig van de wrakken geborgen en honderden dieren bevrijd. Toch zijn we nog beperkt in onze mogelijkheden. Je moet bedenken dat we op een dag twee keer een duik kunnen maken. Per duik kun je drie kwartier tot een uur (op wrakken die respectievelijk dertig en twintig meter diep liggen) aan een wrak werken, zodat een duikcharter met dertien duikers gemiddeld twintig effectieve manuren betekent."

BEWUSTWORDING

De volgende stap is nu om van het project meer te maken dan slechts een druppel op een gloeiende plaat – op de bodem van de Noordzee liggen namelijk duizenden scheepswrakken. Daarbij is het van groot belang om het probleem zichtbaar te maken. "Het feit dat alleen duikers zien wat de effecten van *ghost fishing* zijn, is de reden dat mensen zich doorgaans niet bewust zijn van hoe we met onze mooie Noordzee omgaan. Daarom maken we

tijdens onze duiken foto's en filmbeelden die tonen hoe de situatie op de wrakken is." Inmiddels heeft Stiefelhagen hiermee behoorlijk wat publiciteit weten te genereren en heeft de Vereniging Kust & Zee zich als partner aan het project verbonden.

SAMENWERKING

Stiefelhagen wil van 'Duik de Noordzee schoon' een breed gedragen project maken waar ook de partijen die (deels) verantwoordelijk zijn voor de vervuiling in participeren. "We kunnen naar elkaar gaan lopen wijzen, maar ook met zijn allen op een nette manier naar oplossingen zoeken. Dat lijkt me veel constructiever dan een soort 'loopgravenoorlog' waarbij iedereen blijft zitten en het initiatief aan de ander laat." Daarom is ook Sportvisserij Nederland door Get Wet Maritiem benaderd om mee te denken over hoe het probleem van ghost fishing kan worden aangepakt. "Een deel van de materialen die op de wrakken blijven hangen, zijn afkomstig van sportvissers. Dan vind ik het vanzelfsprekend om ook die sector actief bij het project te betrekken."

'HENGELAARS'

Daarbij geeft hij aan dat er wat hem betreft een wereld van verschil zit tussen sportvissers en hengelaars. "Die eerste groep vist bewust, weet met zijn materialen om te gaan en heeft respect voor de vis en de natuur. Met hengelaars bedoel ik de panvissers die vis lopen te harken door met onderlijnen voorzien van tien haken te vissen en de vrijgezellenfeesten waarbij een karrenvracht aan materiaal wordt verspeeld en zelfs complete hengels overboord gaan. Daar wil je als sportvisser toch ook niet mee worden geassocieerd?" De onlangs gepubliceerde Gedragscode Zeehengelsport zou wat Stiefelhagen betreft snel mogen worden gevolgd door een verplicht aan te schaffen ZeeVISpas. "Op die manier kan niet zomaar iedereen gaan vissen en houd je een groep mensen over die weet wat ze doen."

DUURZAAM VISSEN

Dat is belangrijk om het probleem bij een van de bronnen aan te kunnen pakken. "Het duikseizoen begint weer in mei. Dan zijn er een half jaar geen duikers naar beneden geweest en zitten de wrakken helemaal vol met vistuig. En hoewel ik graag wat voor de Noordzee terugdoe, wil ik niet als vuilnisman worden gezien. Naast een bewustwordingsproces bij

Ben Stiefelhagen: "Het feit dat alleen duikers zien wat de effecten van ghost fishing zijn, is de reden dat mensen zich doorgaans niet bewust zijn van hoe we met onze mooie Noordzee omgaan"

sportvissers in gang zetten, mikt Stiefelhagen daarom ook op technische oplossingen. "Kies voor loodvervangers zoals gietijzer, dat is veel minder schadelijk dan lood. Stimuleer de ontwikkeling van lijnen die na een paar jaar afbreken in zeewater. Als er vraag naar komt, springt de handel daar vanzelf op in." Naast de eerdergenoemde verplichting om een ZeeVISpas aan te schaffen heeft Stiefelhagen ook nog een praktische tip. "Kies wrakken waarvan je weet dat je er niet zo snel vast komt te zitten."

CENTENKWESTIE

Tenslotte oppert Stiefelhagen het plan om iedere visser die op de Noordzee gaat vissen met een (charter)boot tien eurocent in rekening te brengen. Het fonds waar dit geld naartoe zou moeten gaan kan vervolgens bijdragen aan het schoonmaken van de wrakken. "Je moet weten dat een duiker inhuren €140,- per dag kost, een duikteam €1.800,- en een compleet wrak schoonmaken €6.000,-. Een fonds met daarin bijdragen van duizenden sportvissers zou betekenen dat we meer duikers op meer wrakken kunnen inzetten en de slagkracht van het project aanzienlijk wordt vergroot." Want uiteindelijk is het een centenkwestie. "Als mensen er niets voor over hebben, kun je eigenlijk net zo goed ophouden", besluit Stiefelhagen. ◀

Info: www.duikdenoordzeeschoon.nl